

ÖZ

Student:	Marat Mamiraliev
University:	Kyrgyz-Turkish Manas University
Department:	Finance
Type of thesis work:	Master's Thesis
Date of graduate :	26.06.2009
Supervisor:	Doç.Dr.Turusbek Asanov

Piyasa ekonomisi koşullarında vergi devletin bütçesine gelir toplamada önemli usul haline gelmekte. Devletin bütün faaliyetlerini gerçekleştirmede finansal önemli kaynak olarak ve devletin çalışmalarını sürdürebilmede iktisadi enstrüman olarak vergi kabul edilir. Verginin birbiriyle ilişkili ve biri diğerine bağlı olan iki önemli fonksiyonu vardır. Bu fonksiyonlar mali ve istikrar sağlayıcı. Devlet olumsuz olayların pazarı etkilediği durumlarda istikrar sağlayıcı araç olarak vergi politikasını kullanır.

Dolaysız vergilerin önemi büyüktür. Çünkü dolaysız vergilerin oranlarındaki değişiklik ve bu vergileri toplama yollarındaki değişiklik faaliyet gösteren şirketlerin işlerine hızlı etkisini gösterir. Bütün şirketlerin verimli çalışması vergi sisteminin doğru olmasına bağlıdır. Vergilemede kolaylıkları sağlama şirket sayısının artması, kayıt dışı ekonomi azalması ve yeni yatırımları gelmesi beklenir.

Bu çalışmada vergi fonksiyonları ve prensipleri geniş şekilde açıklanır. Kırgızistanda dolaysız vergilerden gelen gelirin dinamiği ve yapısının analizi yapılır. Dolaysız vergileri geliştirmede dikkat edilmesi gereken önemli meselelere değinilir.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган:	Марат Мамыралиев
Университет:	Кыргыз-Түрк «Манас» Университети
Багыты:	Финансы
Ишгин сыпаты:	магистрдик диссертация
Беттердин саны:	XV+128
Бүтүрүү датасы:	26.06.2009
Илимий жетекчиси:	доцент, к.э.н. Турусбек Асанов

Базар экономикасы шарттарында салык бул мамлекеттик бюджетке киреше чогултуунун негизги методуна айланууда. Мамлекеттин бардык иш-аракеттерин аткарууда финансылык негизги булактардан жана мамлекеттик приориттерди ишке ашырууда экономикалык инструмент болуп салыктар эсептелет. Салыктар бири-бирине байланыштуу жана бири-бирине көз каранды болгон эки негизги функцияны аткарат. Алар фискалдык жана жөнгө салуучу. Мамлекет терс көрүнүштөрдүн рынокко берген таасирин жөнгө салуучу каражат катары салык саясатын кеңири колдонот.

Тике салык салуу өзгөчө мааниге ээ, анткени тике салыктарды ставкалар менен манипуляциялоо, аларды алуу механизмдеги өзгөрүүлөр мекемелердин иш-аракетине бат таасирин тийгизет. Бүткүл эл чарбасынын эффективдүү ишгөөсү, салык салуу системасынын канчалык деңгээлде туура курулганынан көз каранды. Салык мыйзамдарында жеңилдиктерди эске алуу менен ишкердүүлүктү кеңейтүүнү, көмүскө экономикадагыларды ачыкка чыгарууну жана жаңы инвестицияларды келтирүүнү камсыз кылууга болот.

Бул диссертациялык иште салык салуунун функциялары жана принциптери кеңири каралат. Ошондой эле Кыргызстанда тике салыктардан түшкөн каражаттардын динамикасы жана структурасынын анализи жасалат. Тике салыктарды өнүктүрүүдө көңүл бурулушу керек болгон маанилүү маселелерге токтолот.

АБСТРАКТ

Подготовил:	Марат Мамыралиев
Университет:	Кыргызско-Турецкий Университет «Манас»
Направление:	Финансы
Вид диссертационной работы:	магистерская диссертация
Дата окончания:	26.06.2009
Научный руководитель:	доцент, к.э.н. Турусбек Асанов

Одним из основных источников финансирования всех направлений деятельности государства и экономическим инструментом реализации государственных приоритетов являются налоги. Они выполняют две основные функции: фискальную и регулирующую, - которые взаимосвязаны и взаимозависимы. В условиях рыночной экономики любое государство широко использует налоговую политику в качестве определенного регулятора воздействия на негативные явления рынка.

Особая роль отводится прямому налогообложению, поскольку манипулирование ставками прямых налогов, изменение механизма их взимания моментально сказываются на деятельности предприятий. Правильное использование предусмотренных налоговым законодательством льгот и скидок может дать возможности для расширения деятельности экономических субъектов, к снижению уровня теневой экономики и к притоку новых инвестиций.

В этой работе широко рассмотрены функции и принципы налогообложения. А также проанализированы структуры и динамики доходов от прямого налогообложения.

ABSTRACT

Student: Marat Mamiraliev
University: Kyrgyz-Turkish Manas University
Department: Finance
Type of thesis work: Master's Thesis
Date of graduate : 26.06.2009
Supervisor: Assistant Professor Turusbek Asanov

In terms of market economy tax is the main means of gathering income into state's budget. Taxes are considered as the main financial sources in accomplishment of state's all activities and as economic tool in realization of the state's priorities. Taxes have two functions which are related to each other and dependent on each other. They are fiscal and equalization tax or stabilization. The state uses tax policy to stabilize influence of negative events to the market.

Direct tax is very important, because any changes in manipulating direct taxes with rates and changes in tax gathering mechanism has fast influence in firms' activities. A company's productive activity depends on how well the taxation system is thought-out. Providing easiness's in tax can increase productiveness, decrease shady economies and attract new investments.

Taxation functions and principles are broadly explained in this dissertation work. Also there is analysis of dynamic and structure of income from direct tax in Kyrgyzstan. Important matters which need to be paid attention to in developing direct taxes are considered.